

1601

Les ànimes (II)

(ALDC, IX, F 6. Les ànimes)

En aquest mapa i comentari tenim en compte el nucli del sintagma, en singular, *ànima*, i deixem per a un altre capítol el tractament de l'enllaç de la -s final seguida de mot començat per vocal (veg. mapa 1565).

El llat. ANĪMA, que inicialment volia dir 'aire, alè, buf', va passar a 'buf de vida, ànima' i a 'ànima dels morts' (DELL) i, en evolució popular, va esdevenir en cat. ant. *arma*, per caiguda de la *i* posttònica, com oc. ant. *arma*, fr. *âme*, cast. i port. *alma*, i per dissimilació de nasals (com *mermar* < MIN(I)MARE), fenomen semblant al que va afectar *armilla* 'guardapits', adaptat del cast. *almilla*. Però *arma* 'ànima', com que era homònim de *arma* 'arma defensiva i ofensiva' (< llat. ARMA), va deixar d'usar-se a partir del s. XIV, substituït pel cultisme *ànima*, general en el domini lingüístic, tret de la var. dim. *les animetes*, de la del ross. *aima*

i de la interferència amb el cast.-arag. *alma*, pròpia de la Franja. Quant a *aima*, sense relació amb l'oc. –com esperariem–, probablement es tracta d'una evolució de l'antic *arma* que, amb alternança amb **asma*, hauria vocalitzat la [z] implosiva en [j], com va passar en *aibre* (< **asbre* < *arbre*, en aquest cas per dissimilació de bategants) i com en cat. comú en *eima* < *esma*.

A notar dues var. ross.: *les ànims* 11, per la tendència antiesdruixolista d'aquest dialecte, i *les ames* 9, presa del fr. *âmes*.

Ànima i *animeta* són mots normatius des del *DOrt*, 1917; *aima* és proposat a la *PEOLC Lèxic* (pàg. 39, 46 i 363) per a l'àmbit restringit ross.

Petit Atlas Lingüístic del Domini Català © PALDC

